

Мальчикова Д.С. Інтегроване управління використанням ресурсів приморських регіонів / Д.С. Мальчикова // Рекреаційно-оздоровчий потенціал Півдня України. Збірник наукових праць. – Херсон: ПП Вишемирський, 2013. – С. 56-58.

УДК 911.3

Мальчикова Д. С.

ІНТЕГРОВАНЕ УПРАВЛІННЯ ВИКОРИСТАННЯМ РЕСУРСІВ ПРИМОРСЬКИХ РЕГІОНІВ

Прибережні, зокрема приморські регіони, в межах яких утворюються специфічні аквально-територіальні комплекси, локалізують значну частину продуктивних ресурсів, що мають виняткове природне, історичне, культурне та економічне значення. Разом з тим, традиційна система природокористування та його регулювання в прибережних регіонах вже не може протистояти таким явищам і тенденціям, як надмірна експлуатація і деградація прибережних водних і суходільних екосистем, посилення забруднення та депонування відходів, привнесення чужорідних видів та ін. Це зумовило виникнення останнім часом праць [1, 2], в яких обґрунтовується, що довготривалий розвиток прибережних територій можливий лише на принципах стійкого розвитку. Саме тому раціоналізація управління природокористуванням та й взагалі всією діяльністю в прибережних зонах не може не зважати на принцип обмежень і має бути спрямована на гармонізацію економічних, соціальних та екологічних аспектів людської діяльності.

Практика управління прибережними територіями в розвинутих державах свідчить про те, що найбільш раціональним підходом до досягнення цілей стійкого розвитку на таких територіях є комплексне (інтегроване) управління. Не можна казати, що такий підхід невідомий в Україні, але й важко навести приклади

успішного його запровадження принаймні на демонстраційному локальному рівні. На даний час існує безліч вагомих і не дуже причин, які не сприяють, а то й гальмують запровадження інтегрованого управління прибережними зонами в національну політику і практику. Для приморських регіонів відповідно до приморсько-фасадного типу територіальної організації населення і господарства необхідно враховувати соціально-економічну ешелонованість відносно берегової лінії і території, і акваторії, а також специфічне поєднання видів господарської діяльності. Зауважимо, що незважаючи на наявність загальних рис територіальної організації приморських регіонів, вони значною мірою різняться внаслідок різноманіття природних, демографічних, розселенських, соціально-економічних, інфраструктурних характеристик тощо.

Приморські регіони як унікальні природно-господарські комплекси характеризуються таким особливостями:

- унікальність та інваріантність природних ресурсів;
- висока біопродуктивність, але значна вразливість природних екосистем;
- господарська поліфункціональність;
- наявність значного рекреаційно-оздоровчого потенціалу;
- локалізація об'єктів та інфраструктури портово-промислового господарства, суднобудування.

Разом з тим, для них характерні обмеження певних видів господарської діяльності, зокрема житлово-комунального господарства, промислового виробництва (особливо – галузей «важкої» промисловості), висока конкурентна боротьба за просторові ресурси. Саме тому пріоритетами використання приморських територій є рекреаційно-оздоровча, туристична, природоохоронна та інші види діяльності, що ґрунтуються на невиснажливому використанні природного потенціалу; розвиток секторів економіки, зорієнтованих на ресурсних перевагах приморських комплексів.

Наявність морської частини, а також пов'язаних з нею рекреаційних можливостей та охоронних територій створює особливі умови й накладає особливі

вимоги на використання ресурсів приморських територій [3]. Вважаємо, що серед основних необхідних управлінських і планувальних заходів з використання приморських територій та їх рекреаційно-оздоровчого потенціалу мають бути такі:

- оцінка впливу на навколишнє середовище та стратегічна екологічна оцінка на довгострокову перспективу всіх видів господарської діяльності;
- створення спеціалізованих функціональних районів та зон в межах прибережної смуги морів;
- розвиток та функціонування господарства у формі морегосподарських комплексів як найбільш зручної форми поєднання галузевих та територіальних принципів управління в прибережній зоні та акваторіальній частині;
- поліпшення екологічної ситуації, зменшення антропогенного впливу, припинення втрат біологічного та ландшафтного різноманіття;
- підвищення рівня екологічної безпеки;
- зонування ПТ як необхідний елемент планування диференційованого використання територіальних ресурсів;
- запровадження системи збалансованого інтегрованого екологічного управління, яке передбачає секторальну та вертикальну інтеграцію;
- посилення економічної відповідальності суб'єктів діяльності за забруднення навколишнього середовища до рівня, при якому наслідки забруднення перестають бути проблематичними.

Список літератури і джерел:

1. Карамушка В.І. Просторове планування розвитку прибережної смуги морів України / В.І. Карамушка. – Одеса: Типографія "Принт Бистро", 2009. - 55 с.
2. Рекомендації з планування території прибережної смуги морів. Друга редакція, 2009 р. / Підгот. Т. Панченко // Режим доступу до джерела - http://www.ecbsea.org/files//content/Guidelines%20on%20Territorial%20Planning%20in%20Coastal%20Zone%20for%20Ukraine_Ukr.pdf

3. Схема планування території узбережжя Чорного та Азовського морів для застосування у Донецькій, Запорізькій, Херсонській, Одеській, Миколаївській областях та АР Крим / УДНДПМ "Діпромісто". – К.: 2006. – 230 с.